

Scriptura et SS. Patribus constat : at repugnat filios iræ, filios diaboli, immundos et peccatores beatitudine naturali in quodam paradiso terrestri, perpetuo fruituros esse. 2º *S. Aug.*, de Anima et hujus origine, l. 1, cap. 9, n. 11, sic ait : « Non baptizatis parvulis nemo premittat » inter damnationem regnumque cœlorum quietis vel felicitatis cujuslibet atque ubilibet quasi medium locum ; » hoc enim et hæresis Pelagiana promisit. » 3º Concilium Florentinum supra relatam dicit animas eorum qui in solo originali peccato decedunt, pœnis disparibus esse puniendas : animæ autem quæ beatitudine naturali gauderent, vero sensu non punirentur : ergo. Unde *Bellarminus*, de Amissione Gratia, l. 9, cap. 2, n. 1 : « Fide catholica tenendum est parvulos sine baptismo decedentes, absolute esse damnatos, et non sola cœlesti, sed etiam naturali beatitudine perpetuo carituros. » Idem habet *Bossuet*, *Défense de la Tradition*, l. 5, c. 2, et in Epistola ad Innocentium XII.

Quia tamen Ecclesia opinionem *Catharini* et cardinalis *Sfondrate* nunquam expresso judicio profligavit, stricte dici non potest ejus defensores esse hæreticos.

Tertia sententia eorum est qui tenent parvulos sine baptismo morientes, nulla quidem fruituros beatitudine naturali, sed de illius amissione nullum percepturos dolorem neque internum, neque externum. Sic *S. Th.*, quæst. 5, de Malo, art. 1, 2 et 3, et in 2 Sentent., dist. 33, atque, post ipsum, multi scholastici.

Quarta sententia tenet infantes sine baptismo decedentes, pœna sensus non esse plectendos, sed perpetuum habituros tristitiam de amissione beatitudinis ad quam in origine erant destinati. Sic *Bellarminus*, in libro citato, cap. 6 et 7 : plurimis nititur testimoniis *S. Aug.* et *S. Gregorii*, atque sic ratiocinatur : In die judicii infantes peccato originali maculati, multos sui generis, et fortasse parentes ac fratres aspicient in cœlum cum ingenti gloria ascendere, se vero perpetuam ab eorum glorioso consortio, cui erant destinati, exclusionem passuros : at impossibile videtur eos aliquem non percepturos dolo-

rem de tali exclusionem, nisi dicatur illos ad naturam rerum non sentientium reducendos esse ; quod certe admitti non potest : ergo.

Posterior hæc sententia communius tenetur et probabilior videtur : in ea facile explicantur decretum concilii Florentini et pleraque sanctorum Patrum testimonia, damnandos atque puniendos esse istiusmodi infantes pronuntiantia.

CAPUT SECUNDUM.

DE PECCATO MORTALI ET VENIALI.

Peccatum mortale illud dicitur quod gratiam sanctificantem destruendo, mortem animæ affert, et pœna æterna hominem reddit dignum. Per peccatum autem veniale illud intelligitur quod gratiam sanctificantem non destruit, sed tantum ejus operationem minuit et ad peccatum mortale disponit.

Queritur in hoc capite 1º an peccatum mortale et peccatum veniale essentialiter differant ; 2º quibus signis unum ab altero secerni possit ; 3º an et quomodo peccatum ex genere suo mortale fieri possit veniale, et veniale mortale ; 4º quinam sint effectus peccati mortalis, et 5º quinam effectus peccati venialis.

ARTICULUS PRIMUS.

AN PECCATUM MORTALE ET PECCATUM VENIALE ESSENTIALITER DIFFERANT.

A nemine negatur dari peccata ex natura sua mortalia ; verum *Wicelius*, *Lutherus*, *Mélancthon* et *Calvinus* docuerunt omnia peccata ex natura sua esse mortalia atque damnationem mereri, sed misericordia Dei non impunitari prædestinatis, sicque, licet gravissima, fieri venialia, dum levissima in reprobis manent mortalia. Eundem errorem docuit *Baius*.

PROPOSITIO.

Dantur peccata ex natura sua venialia.

Prob. Scriptura sacra, conciliis, auctoritate summorum Pontificum, SS. Patribus et ratione.

1° *Scriptura sacra.* In pluribus enim Scripturæ sacræ locis, v. g., Matth. xxiii, 24; Luc. vi, 41; I Cor. iii, 12, quædam peccata comparantur rebus levissimis, nempe culici, festucæ, feno, stipulæ, dum alia rebus gravissimis comparantur: at talis comparatio falsa esset, si omnia peccata ex natura sua forent mortalia; quod enim mortem animæ infert, valde improprie minutum dici posset.

Epist. B. Jacob. iii, 2, legitur: *In multis offendimus omnes; I Joan. i, 8: Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est; Prov. xxiv, 16: Septies enim cadet justus et resurget.*

Hos quippe textus, præsertim duos priores, communissime intelligunt Scripturæ interpretes de minimis et quotidianis peccatis, ac proinde de venialibus. Ergo 1°

2° *Conciliis.* Concilium Milevitanum, cui *S. Aug.* adfuit, can. 7, definit sanctos recte dicere: *Dimitte nobis debita nostra,* quia sanctus et justus erat Apostolus Jacobus cum dicebat: *In multis offendimus omnes.* Concilium Trid. in pluribus locis, v. g., sess. 6, cap. 11, et can. 23, sess. 14, cap. 5, supponit existere peccata ex natura sua venialia. Ergo 2°

3° *Auctoritate summorum Pontificum,* nempe *S. Pii V* et *Gregorii XIII,* qui sequentem *Bail* propositionem, n. 25, damnaverunt: « Nullum est peccatum natura sua veniale, sed omne peccatum meretur pœnam æternam. »

4° *Ex SS. Patribus,* qui clarissime peccata venialia agnoscunt, v. g., *S. Aug.* de Perfectione justitiæ hominis, cap. 9, n. 20: « Ingredi autem sine macula non absurde etiam ille dicitur, non qui jam perfectus est, sed qui ad ipsam perfectionem irreprehensibiliter currit, carens criminibus damnabilibus, atque ipsa peccata venialia non negligens mundare eleemosynis. »

5° *Ratione.* Inter amicos enim non omnes offensæ amicitiam ex natura sua dissolvunt; aliæ quippe sunt graves, et aliæ leves: ergo similiter inter Deum et hominem justum. Ergo 5°, etc.; aliunde, etc. Ergo.

Dices 1°: Qui solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum, id est nullus, Matth. v, 19. Ergo.

R. Neg. cons. Nam 1° per minima mandata, non intelligenda sunt ea quæ minima sunt in se, sed in sensu Pharisæorum; 2° non dicitur tantum *qui solverit unum,* etc., sed *et docuerit sic homines:* porro sic docere parvi pendenda esse minima mandata, grave est peccatum. Ergo.

Dices 2°: Non intrabit in eam aliquid coinquinatum, aut abominationem faciens et mendacium, Apoc. xxi, 27: ergo peccata etiam minima a regno cœlorum excludunt.

R. Neg. conseq. Dicitur quidem, in textu objecto, neminem cum hujusmodi peccato cœlos ingressurum esse: inde legitime concluditur peccatis venialibus inquinatos, priusquam cœlum ingrediantur, purgandos esse, ut docet Ecclesia catholica, non vero a regno cœlorum excludendos. Ergo.

Dices 3°: Peccatum veniale infinitam offendit majestatem, sicut peccatum mortale: ergo similiter ex se infinitam meretur pœnam.

R. Dist. ant. Infinitam offendit majestatem, sed non eodem modo, *conc.;* eodem modo, *nego ant.* Per peccatum enim mortale homo finem suum ultimum in creatura ponit, id est Deum contemnit, ei graviter præcipienti obedire recusando et creaturam ei anteposendo; venialiter autem peccando, finem non invertit, sed tantum circa media ad finem perveniendi errat et delinquit. Ergo.

Unde differentia peccati venialis a peccato mortali non repetenda est 1° ex parte solius subjecti, ut somniantur hæretici, dicentes leviora peccata in reprobandis esse mortalia, et maxima in prædestinatis esse venialia; 2° non ex parte voluntatis divinæ, unum peccatum ad pœnam mortis pro nutu imputantis, et aliud non ita;

3° non ex eo quod unum sit contra præceptum et aliud contra consilium, siquidem actus contra consilium nullatenus est peccatum; 4° non ex eo quod mortale sit contra legem, et veniale præter legem: quodlibet enim peccatum est transgressio legis sive in re magna, sive in re parva.

In hoc ergo sita est differentia prædicta, videlicet, quod mortaliter peccans Deum pro creatura deserat, et venialiter peccans ad Deum nihilominus sincere tendat, sed non omnibus mediis requisitis. Sic *S. Th.*, 1 2, q. 72, art. 3, et post ipsum communiter scholastici.

ARTICULUS SECUNDUS.

QUIBUS SIGNIS PECCATUM MORTALE A PECCATO VENIALI
SECERNI POSSIT.

Quamvis peccatum mortale immensa distantia a veniali differat, valde tamen sæpe difficile est unum ab altero secernere. « Quis iste sit modus, et quæ sint ipsa » peccata quæ ita impediunt perventionem ad regnum » Dei, ut tamen sanctorum amicorum meritis impetrent » indulgentiam, difficillimum est invenire, periculosissimum definire, » inquit *S. Aug.*, de Civitate Dei, l. 21, cap. 27, n. 5; et in *Enchir. de Fide*, cap. 78, ait: « Quæ » sint autem levia, quæ gravia peccata, non humano, » sed divino pensanda sunt iudicio. »

Quædam tamen a theologis assignari solent regulæ quibus mortalia a venialibus secernantur peccata, nimirum:

Toties peccatum est mortale, quoties ex Scriptura sacra, ex Ecclesiæ vel summorum Pontificum decretis, ex communi doctorum consensu vel ex ratione gravem iudicatur habere deformitatem.

1° *Ex Scriptura sacra*, videlicet si peccatum dicatur execrandum, abominabile, Deo odibile, morte dignum, a regno cælorum excludere, etc.; hæ enim aliæque similes expressiones valde gravem significant deformitatem, ac proinde mortalem. Sic *B. Paulus*, *Gal. v. 19*, de operibus carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impu-

ditia, luxuria, ait: *Prædico vobis, sicut prædixi; quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.*

2° *Ex decretis Ecclesiæ vel summorum Pontificum*, si nempe peccatum declaretur mortale, aut gravibus afficiatur pœnis: talia sunt simonia, confidentia, confessionis annualis aut communionis paschalis omissio, etc.

3° *Ex communi doctorum consensu*, a quo recedere temerarium esset; unde minister ad id specialiter consecratus, sacramentum in statu peccati mortalis administrans aut conficiens, mortaliter peccare iudicatur: sic et qui, absque causa sufficienti, omittit auditionem Missæ in die dominica, jejunium, abstinentiam, Horæ canonicæ recitationem, etc.

4° *Ex ratione*, si nempe ratio gravem ostendat deformitatem in aliqua actione, sive contra Deum, ut in peccatis fidei, spei, charitati aut religioni oppositis; sive contra proximum, ut in furto, in detractione, in contumelia, in læsione corporis, etc.; sive contra seipsum, ut in actibus luxuriæ, intemperantiæ, gulæ, etc.

Notandum 1° quartam regulam a tertia parum recedere; ratio quippe *individualis*, sibi relicta, raro secernere potest, absque errandi periculo, peccatum mortale a peccato veniali, saltem quoad principium generale; in quibusdam tamen discrimen illud per lumen menti impressum et dictamen conscientie attingere posse non diffitemur.

Notandum 2° non prima fronte iudicandum esse peccatum aliquod esse mortale aut veniale, sed caute examinandos casus difficiles, antequam pronuntietur, quia sæpe difficile est invenire et periculosum definire quæ sint peccata venialia et quæ mortalia, ut sapienter notat *S. Aug.* supracitatus: « Ergo certe, usque ad hoc tempus, » ad eorum indaginem pervenire non potui, et fortassis » propterea latent, ne studium proficiendi ad omnia peccata cavenda pigrescat. »

Ad Scripturam sacram et traditionem maxime attendendum est: nam, ut ait *S. Aug.* in *Enchir.*, cap. 79, « sunt quædam quæ levissima putarentur, nisi in Scrip-

» turis demonstrarentur graviora. Quis enim dicentem
» fratri suo, *fatue*, reum gehennæ putaret, nisi Veritas
» diceret! »

ARTICULUS TERTIUS.

AN ET QUOMODO PECCATUM EX GENERE SUO MORTALE
FIERI POSSIT VENIALE, ET VENIALE MORTALE.

Illud peccatum dicitur ex genere suo mortale, quod in
sua specie sistendo et absque nova malitia, est mortale,
v. g., furtum, quod, licet ratione levitatis materiæ veniale fieri possit, tamen sine accessione novæ malitiæ mortale esse potest: peccatum cujus objectum semper est grave, ut hæresis, perjurium, homicidium, etc., dicitur ex toto genere suo mortale. Peccatum vero ex genere suo veniale, illud est quod, sine additione novæ malitiæ, nunquam est mortale, v. g., verbum otiosum, mendacium jocosum, vana curiositas, superfluitas in risu, in lætitia, in tristitia, etc.

His positis, sequentes statuendæ sunt regulæ:

1^a Peccatum ex genere suo mortale fieri potest veniale defectu advertentiæ; actus enim non potest esse humanus e imputabilis, nisi fiat cum advertentiâ intellectus: si transgressio legis, in materia gravi, ex plena fiat advertentiâ, totaliter imputatur et peccatum est mortale; si vero et semiplena advertentiâ fiat, actus dicitur imperfectus et peccatum est duntaxat veniale: tales sunt actus qui fiunt a semidormientibus, a semiebriis, ab infantibus plenum rationis usum nondum habentibus.

Non necesse est autem ut advertentiâ sit explicita; sæpe sufficit implicita vel etiam inadvertentiâ vincibilis, ut patet ex dictis in Tractatu *de Actibus humanis*, ubi de voluntario indirecto.

II^a Peccatum ex genere suo mortale fieri potest veniale per accidens defectu consensus, si nempe consensus fuerit tantum semiplenus; cum enim sola voluntas sit peccati sedes, « usque adeo peccatum voluntarium est ma-

lum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium, » inquit *S. Aug.*, de Vera Relig., cap. 14; ubi consensus est tantum semiplenus, peccatum, licet in materia gravi et cum perfecta advertentiâ, est solummodo veniale.

Signa imperfecti consensus sunt: 1° conscientia timorata a peccato mortali abhorrens, vel animus firmus mortaliter non peccandi, cum dubitatione de consensu; qui enim talem animum vel conscientiam habet, et dubitat an consenserit, prudenter judicare potest se perfecte non consensisse, alioquin memoriam sui consensus haberet, quia voluntas non ita facile mutatur, et ex communiter contingentibus judicandum est: unde, e contra, qui consuetudinem habet tale committendi peccatum mortale, et dubitat an consenserit, præsumere debet se plenum dedisse consensum; 2° facilitas rem externam faciendi, a qua tamen, non pudore aut timore humano, vel alia simili ratione, sed ratione metus judiciorum Dei abstinuit: incredibile est quippe aliquem, in tali circumstantia, ab actione cui plene consensisset, abstinuisse.

III^a. Peccatum ex genere suo mortale, fieri potest veniale per accidens, defectu materiæ, ubi videlicet objectum peccati levitatem materiæ patitur, v. g., in furto, in detractione, in contumelia.

Actus vero ex genere suo venialis, vel indifferens, peccatum mortale fieri potest, 1° ex errore conscientiæ, si nimirum agens putat se mortaliter peccare; 2° ex malo affectu, si quis videlicet rem venialiter malam aut indifferenter perficiens, paratus sit eam facere, etiamsi mortaliter mala esset; 3° si finem mortaliter malum sibi proponat, v. g., si officiose, ad seducendam puellam, mentiatur; 4° si grave damnum temporale aut spirituale, quod prævidit aut prævidere potuit et debuit, proximo inferat, v. g., si instrumentum parvi pretii auferendo vel destruendo, in causa sit cur artifex opus notabile perficere, nequeat, aut blasphemias evomat; 5° si ipse rem venialiter malam agens, grave incurrat periculum mortaliter peccandi, puta, si ex aspectu mulieris, vel ex colloquio familiari cum illa, inducendus sit in turpia, quia, ut

ait Scriptura, Eccli. III, 27, *qui amat periculum, in illo peribit*; 6° si præceptum in materia levi vel etiam si consilium Evangelicum formaliter contemnat, quia hujusmodi contemptus in ipsum legislatorem, ac proinde in Deum, a quo omnis potestas ordinata est, redundat et graviter ipsi injuriosus est. Item contemptus consilii Evangelici tanquam vani aut inutilis Christum graviter inhonorat. Ergo. *Sic communissime theologi.*

Diximus si *formaliter contemnat*, id est, cum advertentia et ex directa intentione, per oppositionem ad contemptum materialem qui in omni peccato gravi reperitur, ut ascetici magistri et concionatores sacri affirmare solent.

Queritur an plura venialia peccata unum mortale facere possint.

R. 1°. Peccata venialia ut venialia coadunata mortale efficere non possunt; cum enim, ex dictis, peccatum mortale et peccatum veniale essentialiter inter se differant, venialia quantumvis multiplicata, nunquam unum mortale efficiunt, v. g., mille mendacia pure jocosae vel officiosae, mille sunt peccata venialia, et unum mortale non efficiunt. *Est sententia communissima.*

Sapienter tamen plurimi observant eum qui omnia venialia occurrentia committere paratus esset, solaque mortalia vitare sibi proponeret, etiam absque formali contemptu, mortaliter peccare, quia talis animi dispositio manifestum involvit mortaliter peccandi periculum.

R. 2°. Si materiae vel effectus peccatorum venialium in unum coalescere possint, ita ut fiat objectum grave relative ad idem præceptum, peccatum fit mortale, non multiplicatione actuum venialium, sed quia ultimus actus grave habet objectum: v. g., qui eadem die dominica pluries per quadrantem absque causa sufficienti laborat, singulis vicibus venialiter peccat; sed ultima vice, si tempus notabile ad constituendum peccatum mortale sufficiens compleat, mortaliter peccat: contra verò, qui singulis diebus dominicis per breve tempus laborat, vel singulis diebus Quadragesimæ aliquid modicum ante refectionem sumit, venialiter tantum peccat, quia mate-

riae hujusmodi transgressionum in unum objectum contra eandem obligationem non coalescunt. Item qui res parvi momenti apud diversas personas, absque intentione ditescendi, furatur, venialiter tantum peccat; si apud eandem personam, mortaliter peccabit, ubi, cum debita advertentia et sufficienti unione, materiam gravem complebit, quia tunc grave efficiunt objectum eidem obligationi adversum.

ARTICULUS QUARTUS.

DE EFFECTIBUS PECCATI MORTALIS.

Quatuor communiter assignantur effectus peccati, nempe macula in anima, offensio Dei, reatus poenae et ipsa poena, de quibus in tribus dicemus paragraphis.

§ I. — De macula peccati in anima.

Peccatum considerari potest ut actuale, et ut habituale: ut actuale, est ipsamet transgressio legis, seu actus transgrediendi legem; ut vero habituale, est id quo homo, qui legem transgressus est, constituitur peccator et remanet Deo odiosus. Id autem vocatur macula peccati in anima existens.

PROPOSITIO.

Ex peccato mortali sequitur macula in anima existens donec per gratiam diluatur.

Prob. In multis Scripturae locis peccata exhibentur ut sordes, maculae, inquinamenta, et peccatores ut maculati, sordidi, inquinati, immundi; qui vero justificati sunt, dicuntur a peccato abluti, mundati, purgati, sine macula, v. g., Josue, xxii, 17: *An parum vobis est quod peccastis in Beelphegor, et usque in praesentem diem macula hujus sceleris in vobis permanet?* Jerem. II, 22: *Si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam Borith, maculata es iniquitate tua coram me, dicit Dominus Deus.* Ezech. xxxvi, 25: *Effundam super vos aquam mundam, et mun-*